

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 1. De iis quæ vniuerse spectant ad ipsum quartum Decalogi
præceptum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

LIBER QUINTVS, ET TOTIVS OPERIS VIGESIMVS.

DE IIS QVÆ PERTINENT AD SPECIALEM RATIONEM IUDICANDI DE PECCATIS IN ORDINE AD QVARTVM DECALOGI PRÆCEPTVM.

PRÆFATIO.

ACTENS Deo iuante persecuti sumus rationem specialem iudicandi de peccatis habito respectu ad præcepta primæ tabulæ Decalogi. In secunda tabula primo loco offertur præceptum de honorandis parentibus datum Exod. 20. his verbis: Honora patrem tuum & matrem tuam, vt sis longæuus super terram. Ex quo iudicandi de peccatis ratio specialis continetur primo illius explicatione in vniuerso genere: secundo, declaratione obligationis mutæ inter parentes, & filios: quorū quatuor distinguuntur genera pro quadruplici nomine, quo ad quandā Dei similitudinem, alii præminentes aliis, eorū parentes esse ceteri possunt: ac in primo genere sunt, qui alios secundum carnem procreauerunt & aluerunt: in secundo, qui spiritualiter genuerunt in Christo spiritualiterque gubernant: vt Episcopi, & Curati, ceteriq; animarum curam gerentes: in tertio, qui ciuilitate gubernant, vt Reges ceteriq; Principes, ac Magistratus temporales: in quarto, omnes alii qui curam aliorum gerunt, vt mariti, vxorum: magistris, discipulorum: tutores, & curatores, pupillorum: domini, seruorum. Quæ cum ita sint, distinguendus est hic liber aliquot capitibus, quorum primum sit de iis quæ in genere ad hoc præceptum pertinent. Reliqua de obligationibus adinuicem parentum & filiorum cuiusque generis ante memoratorum.

CAPVT I.

De iis quæ vniuersè spectant ad ipsum quartum Decalogi præceptum.

SVMMARIVM.

1. Ratio cur quarto loco in Decalogo ponatur præceptum, de honorandis parentibus.
2. Quid sit quod iubetur per illud.
3. Qui parentum nomine in eo comprehendantur.
4. De premio longæ vitæ quod eidem præcepta adiungitur.
5. Explicite quidem filiis tantum imponitur idem præceptum, sed implicite imponitur & patribus.

Nu.1.

RÆCEPTVM de honorandis parentibus, quod quartum est ordine in Decalogo, merito primū locum habet in secunda tabula. Cum enim omnia quæ in ea continentur, respiciant proximum; maxime autem omnium nobis proximi sint parentes, præceptum sane quod de eis honorandis traditur, præferendum fuit reliquis. Adde quod cum in præcedentibus primæ tabulæ præceptis actum sit de honore exhibendo Deo, qui principium est vniuersale omnium; proximum fuerit, vt agei etur de honore parentum qui sunt particulare nostrum principium. Id quod post D. Thom. 1. 2. quæst. 100. art. 6. & 2. 2. quæst. 122. art. 5. & Alexandrum Alensem 3. part. quæst. 33. de quarto præcepto, membro tertio, art. 3. annotant D. Anton. 1. par. tit. 14. cap. 4. §. 5. & Sotus lib. 1. De iust. & iure, quæst. 4. art. 5. Concilium Colonienle in expositione huius præcepti in principio: vbi dicitur conuenisse, vt post præcepta primæ tabulæ quibus ad Deum ordinamur præceptum de honorandis parentibus proxime sequeretur: cum illi nobis Dei loco sint hoc nomine, quod ab illis vitam acceperimus, & multa alia necessaria, in quo habent similitudinem cum Deo. Vnde, vt Philo Iudeus in lib. De Decalogo dixit, illi medij sunt inter Deum & alios proximos: & pietas quæ illis debetur admodum affinis est ei, quæ debetur Deo: siquidem vel Aristot. teste in lib. 8. Ethic. cap. vi. Duo

sunt quorum beneficiis nemo potest respondere: nimirum Deus & pater, cuius testimonij meminit D. Thom. in cit. quæst. 100. art. 7. ad 1.

Pro plena autem intelligentia sententiæ, quam istud idem præceptum continet. Notandum est primo, quod varie quidem solet honor describi; sed hanc inter ceteras videri probandam illius descriptionem, quam ponit Alexand. Alensis in cit. quæst. 33. memb. 2. art. 2. & 3. in fine, cum ait: quod honor est protestatio præminentiæ in exhibendo aliquid ei, qui honoratur. Hæc enim ceteris clarius aperit idem quo ipsius honoris formale consistit: pura in protestatione præminentiæ: illud enim quod exhibetur, nempe beneficium, obsequium, obedientia, reuerentia, & aliud eiusmodi, materialiter tantum dici honor, vt idem Alexand. ait in memorato art. 3. Quod igitur hoc præcepto iubemur parentes honorare, idem est ac nos iuberi vt eorum præminentiæ, exhibitione aliqua protestemur; quænam vero illis sint exhibenda in hanc protestationem, quæ ve hic honor, qui parentibus tribuendus est, complectatur: diuersimode Doctores exprimunt. Placet autem quod ait Concil. Colon. in expositione huius præcepti (quod etiam Alexandrum Alensem secuti tradunt in verbo Filij, Syll. num. 25. Tabiæna num. 17. ac Armilla in principio) talem honorem complecti tria: amorem scilicet, obedientiam, & reuerentiam: quæ parentibus non tantum affectu sed etiam re ipsa & effectu exhibeantur. Qualiter vero hæc in particulari sint accipienda constabit ex postea dicendis.

Notandum est secundo, quod iam initio obiter attingimus, parentū nomine primo ac principaliter hic intelligi eos ex quibus sumus secundū carnem geniti, vt Conc. Colon. & Catechism. Conc. Trid. editus exponunt: quibus cõsentit Nauar. in Ench. c. 14. n. 3. intelliguntur deinde Ecclesię præfides & pastores ac Sacerdotes, vt habetur ex eis dē: q̄ etiam tradunt D. Anto. 1. par. tit. 14. c. 4. §. 6. & Alex. Alen. in cit. q. 33. memb. 1. art. vnic. Præterea comprehenduntur ij qui potestatem habent sæcularem, & Rempub. gubernant ex Conc. Colon. & Catechismo Conci. Trid. ac D. Anton. & Nauar. in iisdem locis. Deniq; omnes qui nostri curā gerunt, patres nostri dicuntur:

Nu.2.

Nu.3.

cuilibet sunt tutores, curatores, domini, magistri, & mariti, quoad uxores, iuxta eosdem authores. Quinetiam senes, & ætate prouecti suo modo patres dicuntur, vt notantur Concil. Colon. & Catechismus Concilij Tridentin. D. Thom. quoque 2.2. *quest. 122. art. 5. ad 2. & Sotus in 2. De iustit. & iure, quest. 4. art. 5.* significant patriam & consanguineos appellatione parentum hic comprehendit: quod idem loco citat Nauarrus. Caterum ad omnia prædicta parentum genera præceptum istud sic extenditur, vt honor debitus parentibus carnalibus sit regula, & mensura honoris, qui aliis omnibus debetur. Parentum vero carnalium nomine intellige non tantum patrem & matrem, sed etiam omnes ascendentes in recta linea, hoc est auum, & auiam, abauum & abauiam: proauum, & proauiam qui mediate nos secundum carnem genuerunt.

4. Notandum tertio, conuenienter huic præcepto de honorandis parentibus adiunctum fuisse præmium illis verbis, vt *sis longæuus super te: r. am.* cuius conuenientia rationes diuersæ videri possunt apud D. Thom. 1.2. *quest. 100. art. 7. ad 3. & Alexan. Alen. in eadem quest. 33. memb. 3. art. 2. D. Anton. 1. par. tit. 14. cap. 4. §. 8.* Vnam enim attigisse sufficeret, nempe ideo seruantibus hoc præceptum fuisse propositum eiusmodi præmium; longitudinem inquam vitæ, quia decemissimum est, vt vitæ prolongetur qui parentes colunt, à quibus post Deum eam acceperunt. Quæ ratio est D. Thom. 2.2. *quest. 122. art. 5. ad 4. & Soti in fine citati art. 5. aliorumque communiter.*

Ceterum longitudo ea intelligenda est promissa, non solum pro futura sed etiam pro presenti vita ex D. Thoma & Soto in iisdem locis, & constat ex illo prioris ad Timoth. cap. 4. Pietas ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ quæ nunc est, & futuræ. Vbi D. Paulus alludit ad hoc quartum præceptum, in quo iniungitur parentum honoratio, quæ actus est spectans ad virtutem pietatis, iuxta ea quæ tradit D. Thomas 2.2. *quest. 101. art. 1. & post eum D. Anton. 4. par. tit. 5. cap. 9. in princip. & Nauar. in Enchir. cap. 14. num. 1.* Cur vero non semper ita conueniat, vt is qui parentes honorat, diu viuat, quin potius aliquando, vt breuiore vita poritur: ratio est, quia promissiones bonorum temporalium semper ordinantur ad promissionem vitæ æternæ; & ideo si contingat, vt temporalis vitæ longior, detrimentum sempiternæ vitæ adferat alicui, Deus illum ad se aduocat: quod post D. Thom. 2.2. *quest. 122. art. 5. ad 4.* annotant Concil. Colon. & Catechismus Concil. Tridentin. in expositione huius præcepti versus finem.

5. Notandum est quarto, quod licet in hoc præcepto agatur præcise de honore qui à filiis exhibendus tamen parentibus; ipsum tamen implicite comprehendere obligationem parentum erga filios, quæ pariter est virtus pietatis, de cuius actu hoc præceptum censetur datum: sicut præcedentia de actibus virtutis religionis: hocque est quod aliqui dicunt, præceptum istud de honorandis parentibus, esse vltro citroque obligatorium. Cur autem expressa mentio facta sit tantum de honore parentum, nihilque dicatur de filiis honorandis D. Anton. 1. par. tit. 14. cap. 4. §. 5. post Alexan. Alen. 3. par. quest. 33. memb. 3. art. 1. rationem reddit: quod naturalis inclinatio satis ostendat in patribus, quod debeant filiis obsequium & beneficium. De quo præstando non fuit proinde opus dare in Decalogo præceptum; vt nec de amore sui, quem naturalis inclinatio satis commendat.

Porro sicut hic per parentes intelliguntur etiam alij à carnalibus vt in 2. notab. dictum est; ita etiam censendum est sub hoc præcepto continere quoque eam obligationem quæ idem habent in ordine ad illos quorum censetur quasi parentes: nempe obligationem quæ incumbit Prælati in ordine ad subditos & domino in ordine ad seruos, &c.

CAPVT II.

De obligatione filiorum erga parentes ex vi huius præcepti.

SVMMARIVM.

6 Obligatio filiorum erga parentes, ad quæ sit, & qualiter sit ad mortale.

7 Obligatio filiorum ad amorem parentum.

8 Talis amor exigit tum fugam odij contrarij, tum exhibitionem eiusdem amoris.

9 Obligatio filij subueniendi necessitati spiritali parentum.

10 Obligatio eiusdem subueniendi necessitati corporali eorumdem.

11 Filius non potest ingredi religionem reliquendo patrem in extrema necessitate, nisi ei aliunde va eat sufficienter prouidere.

12 An is qui iam est professus teneatur ob similitudinem necessitatem egredi religionem.

13 Conditione: quas talis egressus requirit vt sit licitus.

14 Obligatio filij subueniendi parentibus etiam condemnatis perire fame, & constitutis in necessitate spiritali.

15 Obligatio filiorum obediendi parentibus.

16 Quod non obedire parentibus sit al quando peccatum mortale.

17 Deus in quibus filius tenetur, aut non tenetur sub mortali obedire parentibus.

18 Quomodo teneatur filius obedire parentibus quoad matrimonium unum contrahendum.

19 Quod pater non debeat cogere filium, aut filiam ad matrimonium unum cum aliqua certa persona in eundem.

20 Quod filij non teneantur obedire parentibus precipientibus, aut prohibentibus ingressum religionis.

21 Quid agere debeat filius cum parentes nulla necessitate compulsi in pedum ipsius ingressum in religionem.

22 Quid operetur patria potestas.

23 Modi quibus filius ab eadem potestate liberatur.

24 De peccato filij per negligentiam, aut contumeliam a sufficienter parentibus, aut nolentes eos agnoscere.

25 Quando sit, aut non sit permissa filio parentum accusatio.

26 De patre filius conqueri potest in iudicio: non item contra eum ferre testimonium.

27 Documentum de peccato quod filij committunt accipiendo, vel excipiendo bona paterna.

28 Quomodo filius possit in erudum accipere aliqua de bonis paternis in mercedem laboris quem suscipit in aliis aduagendis, aut conferendis.

TRIA potissimum sunt (vt ex Concil. Colon. in præced. cap. sub finem primi notabilis attigimus) quæ filij parentibus tenentur exhibere, vt debitum illis honorem impendant: amorem nimirum, obedientiam, & reuerentiam. De quibus in particulari quædam annotabimus quæ maxime ad institutum nostrum facere videntur: si tamen duo de iisdem vniuersè præferimus. Alterum est, quod quamuis talia aliquando debeat in aliis proximis; facilius tamen peccatum mortale committatur, cum denegantur patri, quam cum denegantur aliis. Nam etsi grauitas materia, semper requiritur ad peccatum mortale: illa tamen in iura, quæ respectu aliorum est leuis: respectu patris sæpe est grauis. Alterum est quod quando peccatum mortale contra patrem committitur, oriatur noua circumstantia in confessione exprimenda: vt si quis percussit patrem, non est satis si dicat se percussisse proximum, sed explicare debet se percussisse patrem: vt bene notat Nauarr. in Enchir. cap. 14. num. 11.

SECTIO I.

De obligatione filiorum ad amorem parentum.

7. Atque vt ad particularia ipsa veniamus. Notandum est primo, quod ad amorem attinet, non posse in dubium vocari quin parentes sint maxime diligendi: si enim quemque proximum vti nos ipsos diligere debemus, quid de parentibus sentiendum est? qui & proximi nobis sunt, & vitæ nostræ causa: qua ex parte in eis quoddam diuinæ maiestatis vestigium adumbratum est, vt habet Concil. Colonien. se in expositione huius præcepti, versu, libet. Inde inferens nos post Deum intimo, ac supremo amore parentem prosequi, amplectique debere. Nec aduersatur quod Luca 14. Christus dicit discipulum suum esse non posse eum, qui patrem & matrem odio non habuerit: solum enim voluit patrem & matrem non esse ipsi præferendos: quin potius ipsum esse omnino anteponendum, vt recte notauit idem Concil. Colon. in seq. versu, Sed dices: & post ipsum Nauar. in cit. cap. 14. num. 4.